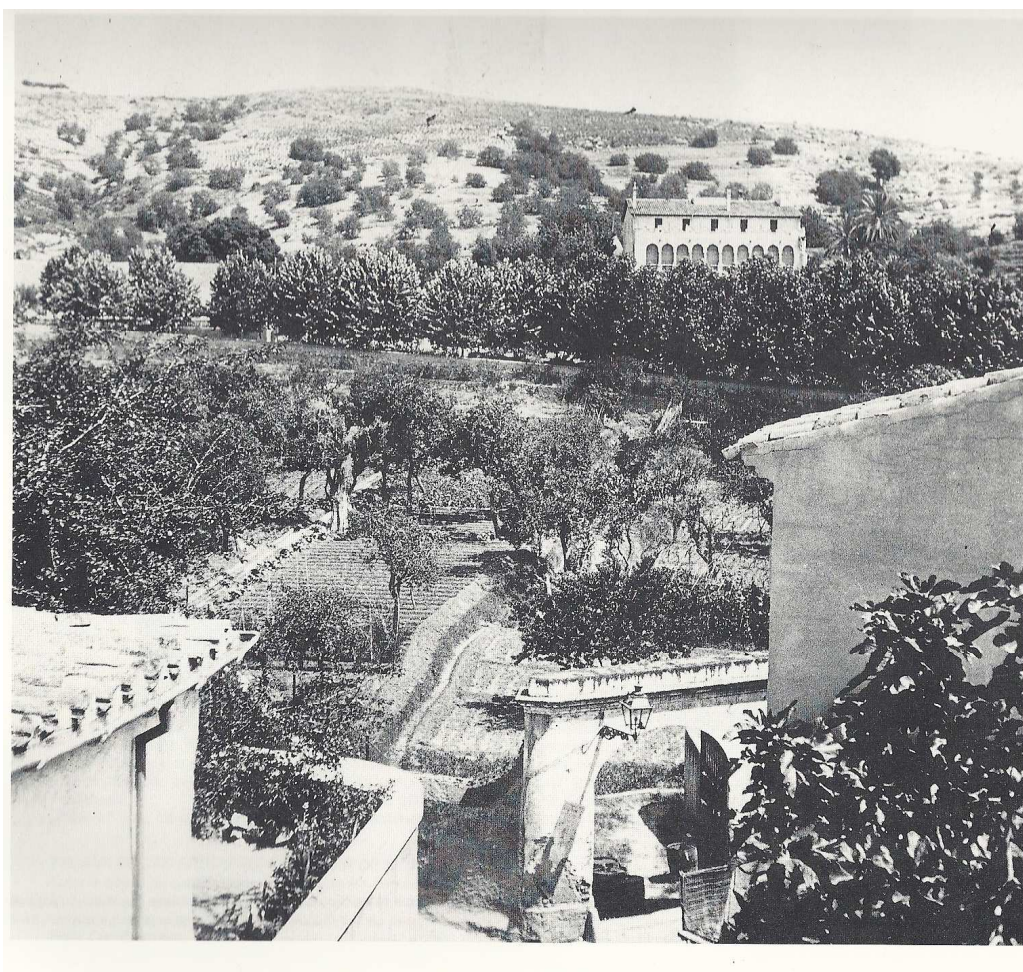

EL MAS RAFART DE VILASSAR

Notes històriques

L'actual can Rafart és el resultat d'una llarga evolució històrica que arranca de la baixa edat mitjana, amb un petit mas pagès i que ha anat evolucionant al llarg dels segles. I en aquesta llarga trajectòria hi han passat diverses nissagues familiars que li han donat el seu nom (a la baixa edat mitjana el nom del mas és el que adopta la família que hi viu): Així, inicialment era el mas Riera, al segle XVII hi entraran els Rafart de Cabrils, al segle XVIII passarà als Bassols Rafart, al segle XIX els Bruguera, a mitjan segle XX en Josep Maria Porcioles, posteriorment embargada per una entitat financera i a partir de 1998 es propietat municipal. Anem a veure-ho per etapes.

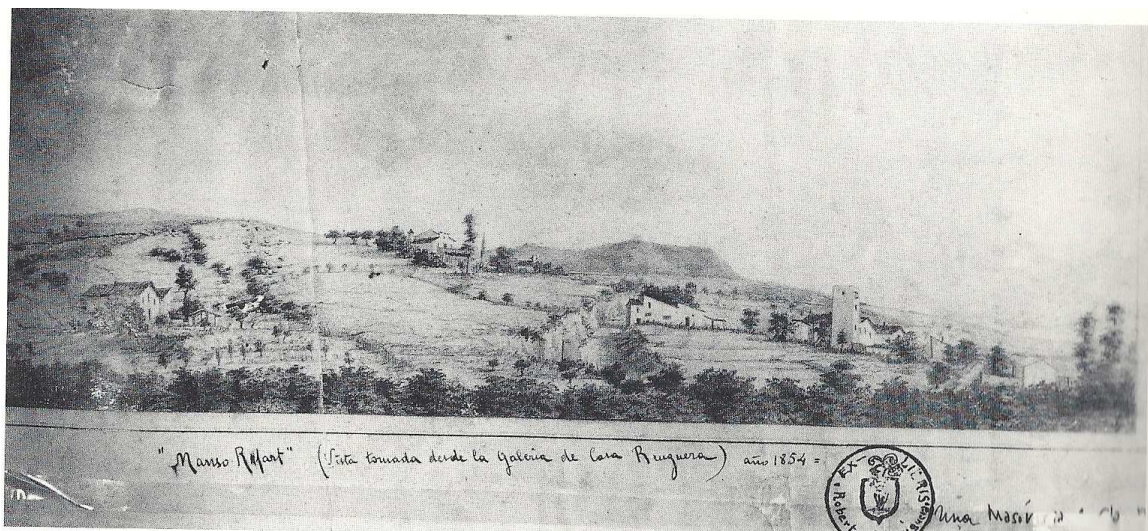

I) MAS RIERA (segles XIII-XVI)

En la relació més antiga de vilassarencs que coneixem, la de 1229, ja hi trobem *Dulcie de Riaría* (Dolça de Riera). El mas o borda Riera consisteix en una tinença de petita extensió dependent dels senyors del castell. Però de fet al llarg dels segles baixmedievals detectem altres famílies col·laterals amb els corresponents masos. Així, vers l'any 1400 hi havien quatre masos Riera al terme de Vilassar: el mas Riera del Pou (l'actual can Rafart), el mas Riera de la sagrera àlies Orença (a partir del segle XVI seria conegut com can Roure de Vall, probablement la casa on s'acaba d'instal·lar el metge Jordi Casabona al carrer Nou), el mas d'en Pere Riera al veïnat de Cabrils i el mas d'en Pere Riera, tocant a mar. A la segona meitat del segle XIV, el patrimoni es transmet via pubilla i entra com a marit nouvingut Nicolau Conill, d'aquí que en alguns documents el trobem citat com *mas Riera òlim Conill*.

II) MAS RAFART (segle XVII)

L'any 1579 té lloc un intercanvi de fills i filles -i dots- amb el mas Rafart de Cabrils (estava situat on hi ha actualment el Castell de can Jaumar): l'hereu Riera es casà amb una pubilla del mas Rafart de Cabrils i, al revés, l'hereu dels Rafart es casà amb una pubilla Riera. Al extinguir-se la branca principal dels Riera, el vell mas Riera passarà als Rafart i amb el temps acabarà adoptant el nom d'aquests, denominació que ha perdurat fins a l'actualitat. Dins d'aquest període, hem detectat per part dels Riera les primeres activitats fora del món pagès rural. Es tracta de dos fadrísters instal·lats a Barcelona, Pere i Salvador Riera, com a taverners i casats amb les filles d'un taverner barceloní. Aquest Salvador Riera fou assistent del virrei i viatjà amb ell a Sardenya, des d'on portà a Vilassar l'any 1623 les relíquies dels Sants Màrtirs. El darrer hereu Riera creiem que es correspon amb el Jaume Rafart que mor el 1652 "al camp dels castellans davant Barcelona per haver prés i fet presoner".

Quant als Rafart, també amb fadrísters establertes a ciutat, la branca que heretà és la dels candelers de cera barcelonins que inicia el fadríster Onofre Rafart i Riera (+1656), qui l'any 1638 es casa amb la filla del botiguer de teles Jaume Martí. Es coneixen negocis d'importació i exportació d'Onofre amb Marsella durant la dècada dels quaranta.

Els fills d'aquest, Manel i Francesc Rafart, també seran candellers, ofici que transmetran a la major part dels fills. Francesc es casarà en primeres núpcies amb Maria Orriols i Pons, filla dels Orriols de Cabrera i una branca dels Pons de Vilassar instal·lada com a taverners a Barcelona; i en segones amb Susanna Sala, neboda de l'ardiaca de Tortosa Francesc Sala. Un fill de Francesc serà el doctor en lleis Oleguer Rafart i Orriols, i amb l'hereu Josep formarà una companyia, al casar-se el 1696, per gestionar la botiga de candeller del carrer de les escales de la Seu. Quant a Manel, qui després consta com a pagès, es casarà l'any 1675 amb l'hereva dels Rafart de Cabrils i per uns anys s'uniran els dos patrimonis.

III) MAS BASSOLS (segle XVIII)

La germana d'en Manel i en Francesc, Gertrudis Rafart, l'any 1669 s'havia casat amb el botiguer de teles Francesc Bassols. Els Bassols són un llinatge de menestrals procedents de Vic on eren paraires. S'instal·len a Barcelona a primers del segle XVII, primer com a sastres i sabaters, fins que el citat Francesc Bassols s'estableix com a botiguer de teles vers la dècada de 1660. Esdevindrà mercader l'any 1689 i conseller quart de la ciutat els anys 1690 i 1699. Els seus fills Francesc i Antoni Bassols i Rafart estudiaran lleis, la via d'ascens social més concorreguda a l'època a l'esdevenir gaudints. L'any 1692 Francesc Bassols farà un préstec a cens de 1.100 ll. al seu cunyat Manel Rafart, el qual, al no poder-li tornar, li establirà el mas Rafart de Vilassar l'any 1699 i lluirà el citat cens.

Així passa a ser-ne propietari el fill hereu **Francesc Bassols i Rafart**, a qui està dedicada una placa en la entrada del parc des de 1995 en record de la seva trajectòria austriacista en la Guerra de Successió: Pels serveis prestats, obté el títol de ciutadà honorat de Barcelona el 1706 de Carles III i en el setge de Barcelona de 1713/1714 fou capità de la 5a. companyia, la dels gremis de flassaders, vidriers, escultors i dauradors, integrada en el III Batalló de Santa Eulàlia del Regiment de la Coronela, la milícia cívica de la ciutat. La seva companyia participà en la defensa del baluard del Portal Nou davant l'intent d'assalt filipista de la matinada de l'11 de setembre de 1714 i ell morí poc després contratacant pel convent de Sant Agustí. La seva trajectòria simbolitza, com poques, la de l'ascendent burgesia mercantil del litoral, que s'encimbellaren en el marc de la represa econòmica de 1680-1714 i identificaren el seu projecte de país amb la causa austriacista.

Els seus béns estaran segrestats durant la llarga postguerra. Serà heretat pel fill, el doctor en lleis Joaquim de Bassols i Colomer (+1794). Continuarà la companyia de la botiga de teles familiar al carrer de l'Argenteria, però ara com a soci capitalista. Tots havien seguit el mateix camí: començaven com a fadrins, administradors, socis capitalistes, ennobliment i venda total i parcial als anteriors administradors enriquits. Serà administrada successivament per Francesc Augirot entre 1749 i 1764, Bartomeu Amat entre 1764 i 1793 i Joan Amat i Jovany fins el 1837, tal com ha estudiat Pierre Vilar. Joaquim es casarà, tancant el cercle familiar, amb Francisca Duran i Isern, filla del mercader Jaume Duran i Eulària Isern dels Isern de Plaça, i obtindrà sorprenentment i com a mostra de la seva integració al nou règim borbònic el títol de cavaller. Entre els set germans Bassols, destacar el casament de Gertrudis amb el cavaller. Ignasi de Dou i Solà. El fill d'aquest, Ramon Llätzer de Dou i Bassols, tot un exemple d'integració borbònica, serà rector de la Universitat de Cervera i el primer president de les Corts de Cadis, on s'arreglarà amb els defensors d'una Espanya unitària front als criteris "austriacistes" d'altres catalans.

IV) ELS BRUGUERA

Al segle XIX, Melcior de Bruguera i de Manning (+1860), un important hisendat barceloní - impulsor per exemple del Pati Manning de la Casa de la Caritat- que havia heretat can Bruguera de Vilassar dels Ubach Bruguera, fou qui comprà els massos Rafart i Vehil de la Serra (actual can Porcioles). Però mentre el mas Vehil mantingué el mateix aspecte, a can Rafart passà a viure-hi en casar-se, el seu fill Josep de Bruguera i Alemany, qui va fer a tombants de segle la gran reforma que li donà l'actual fesomia.

V) DE PORCIOLES A EQUIPAMENT

Quant a la darrera etapa, mitjançant un vitalici atorgat per la darrera propietària de la família Bruguera, can Rafart i can Vehil de la Serra passaren a les darreries dels anys cinquanta a mans de l'aleshores alcalde de Barcelona, Josep Maria de Porcioles i Colomer. D'aquesta època data la rehabilitació de la casa que podem contemplar actualment.

B. O. 2011